

10.11.2020

Eduskunnan talousvaliokunta  
tav@eduskunta.fi

Viite: HE 205/2020

### **LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI YRITYSTEN MÄÄRÄAIKAISESTA KUSTANNUSTUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA**

Eduskunnan talousvaliokunta laatii mietintöä yritysten kustannustukea koskevasta hallituksen esityksestä. Kaupan liitto ry (jatkossa Kaupan liitto) pyytää talousvaliokuntaa huomioimaan mietinnössään seuraavaa.

Koronakriisi on vaikuttanut kaupan alalla yritysten toimintaan hyvin eri tavoin. Esimerkiksi osa päivittäistavara-kaupan yrityksistä on menestynyt, kun osa on rajoitustoimien ja pandemian aiheuttaman äkillisen kuluttajakäyttäytymisen muutoksen vuoksi menettänyt merkittävästi liikevaihtoaan. Ravintoloita palveleva foodservice-tukkukauppa ja useat erikoiskaupan yritykset, erityisesti muotikaupassa, kirjakaupassa, optisella alalla ja kultasepänalalla, ovat olleet taloudellisissa vaikeuksissa koronatilanteen, viranomaisuositusten ja rajoitusten vaikuttaessa näiden liiketoimintaan. Teollisuuden synkkenevät näkymät ja rakentamisen heikentynyt suhdanne heijastuvat tukkukauppaan viiveellä. Suhdanne-tilanteen vaikutukset voivat näkyä tukkukaupan liikevaihdossa toden teolla vasta loppuvuodesta ja ensi vuonna.

Kaupan liitto pitää hallituksen esitystä yritysten kustannustuesta tervetulleena, ja toivoo, että yritysten kustannustuki saadaan pikaisesti yritysten haettavaksi. Hallituksen esityksessä on kiitettävästi kuultu yritysten antamaa palautetta ja kokemuksia aikaisemmasta kustannustuesta, ja tämän pohjalta hallituksen esitykseen on tehty myös useita merkittäviä parannuksia. Hallituksen esitystä tulisi kuitenkin muuttaa ja tarkentaa seuraavien yksityiskohtien osalta.

10.11.2020

### **3 § Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset**

Kaupan liitto pitää kustannustuen toimialarajausta hyvin ongelmallisena, sillä eri toimialojen sisällä on suuria yrityskohtaisia eroja. Kaupan alalla toimii lukuisia yrityksiä, joiden toimiala ei ole valtioneuvoston asetuksessa määriteltyjen tukikelpoisten toimialojen joukossa, mutta jotka ovat kärsineet COVID-19 pandemiaan liittyvästä liikevaihdon laskusta merkittävästi.

Esimerkkeinä edellä kuvatusta toimivat useat päivittäistavarakaupan yritykset, jotka sijaitsevat liikenteen solmukohtissa, toimistoalueilla, turistikohteissa tai valtiorajojen läheisyydessä. Lisäksi alkoholi- ja muiden juomien tukkukaupan alalla toimivien yritysten liikevaihto on laskenut merkittävästi, kun myynti ravintoloille on vähentynyt voimakkaasti ravitsemusliikkeitä koskevien rajoitusten seurauksena. Kyseinen toimiala ei ole ollut kustannustuen piirissä.

Tietojemme mukaan kustannustuen toimialamäärittelyyn liittyvää mahdollisuutta tuen hakemiseen erityisen painavilla perusteilla (ns. poikkeuspykälä) on tähän mennessä tullut erittäin tiukasti, eikä tukea ole anomuksista huolimatta myönnetty kaupan alan yrityksille, jotka eivät toimi valtioneuvoston asetuksen mukaisilla tukikelpoisilla toimialoilla. Kaupan liitto katsoo tarpeelliseksi täsmentää tältä osin hallituksen esityksen perusteluja. Tavoitteena tulee olla kyseisen poikkeuspykälän joustavoittaminen.

Kaupan liitto katsoo tarpeelliseksi tarkentaa hallituksen esityksen 3 § kolmannen momentin perusteluja koskien erityisen painavia COVID-19-pandemiaan liittyviä syitä. Erityisen painaviksi syiksi tulisi lukea myös COVID-19 pandemiaan liittyvät viranomaisuositukset, kuten etätyösuositus. Tällä hetkellä hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan ainoastaan julkisoikeudelliset rajoitukset ja kirjalliset määräykset.

Yksiselitteisesti COVID-19 pandemiaan liittyvät viranomaisten antamat etätyösuositukset vaikuttavat suoraan lukuisten yritysten toimintaan toimialasta riippumatta. Etätyösuoituksella on ollut erityisesti kaupan alaan suuria vaikutuksia, esimerkiksi muotikaupassa ja paperi- ja toimistotarvikkeiden vähittäiskaupan alalla, joka ei toimialana ole kuulunut kustannustuen piiriin.

### **4 § Kustannustuen määrätymisperusteet**

Optisen alan vähittäiskaupan osalta keskeinen kustannustuen määrätymisperusteisiin liittyvä ongelma on leasing-sopimusten huomioiminen yritysten liikevaihdon laskennassa.

Useat optisen alan yritykset tarjoavat asiakkailleen silmälaseja leasing-sopimuksella. Kirjanpitolain mukaan silmälasien leasing-sopimukset kirjataan koko sopimuksen arvon

10.11.2020

osalta sopimuksen syntymiskuukauden liikevaihdoksi. Arvonlisäveron yritys puolestaan tilittää kuukausittain kohdekuukautena laskutettujen leasing-sopimusten maksuerien arvon mukaisesti.

Kustannustuen ensimmäisen vaiheen hakukierroksella kirjanpitolain mukaisen liikevaihdon (huhtikuussa -60,3 %, toukokuussa -60,0 %) romahtamisesta huolimatta useiden optisen alan yritysten arvonlisäverotilitykset säilyivät solmittujen leasing-sopimusten myötä kohtalaisen korkealla tasolla. Tämän seurauksena osa alan yrityksistä jäi kustannustuen ulkopuolelle.

Epäkohdan korjaamiseksi Kaupan liitto esittää, että kustannustuen määräytymisperusteissa huomioitaisiin leasing-sopimusten aiheuttamat poikkeustapaukset, ja että näissä poikkeustapauksissa kustannustuen määräytymisperusteet mahdollistaisivat kirjanpitolain mukaisen liikevaihdon käytön vertailussa. Tämä mahdollistaisi kustannustuen myöntämisen yritykselle tilanteessa, jossa tosiasiallisesti liikevaihto putoaa, vaikka arvonlisäverotilitys ei sitä vielä osoita.

#### **5 § Kustannustuen määrä**

Kustannustuen enimmäismäärä on asetettu 500 000 euroon aikaisemman kustannustuen mukaisesti. Käytännössä yritykset, jotka kustannustuen ensimmäisen vaiheen yhteydessä saivat tukea enimmäismäärän, voivat saada tukea viiden kuukauden ajanjaksolta yhteensä 300 000 euroa EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen 800 000 euron enimmäismäärän takia. Tämän seurauksena osa tukeen oikeutetuista yrityksistä ei tule saamaan kustannustuesta riittävää apua vaikeaan taloudelliseen tilanteeseensa. Kustannustuen enimmäismäärään liittyvä ongelma koskee erityisesti paljon työllistäviä ja runsaasti alihankintapalveluja käyttäviä yrityksiä.

Jotta riittävää tukea olisi sitä tarvitseville ja tukeen oikeutetuille yrityksille tarjolla, tulisi Kaupan liiton näkemyksen mukaan eri tukien yhteensovittamisessa soveltaa unionin tilapäisten valtiontukisääntösten kulloinkin voimassa olevaa ylärajaa. Mikäli COVID-19 pandemia pitkittyy ja yritysten kustannustuki saa jatkoa, tulisi EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen sallimia muita tukimuotoja, kuten tukea kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin, hyödyntää.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO RY

Mari Kiviniemi  
Toimitusjohtaja

Simo Hiilamo  
Edunvalvontajohtaja